

ARANY ÉS EZÜST KÖZÖTTI VISZONY. ARANYFORINT. ARANYÁGIÓ.

Valutánk szabályozását tárgyaló, újabb időben megjelent értékes és becses munkák egyike is, másika is kisebb-nagyobb hibát ejt a fenti fogalmak használatában. E körülmény arra indít, hogy a fogalmak tisztázását illetőleg néhány igénytelen megjegyzést tegyek.

Ignaz Gruber: »Statistische Beiträge zur Frage der Währung« című munkájában az arany és az ezüst közötti viszonyt *egyedül* az ezüst árfolyama alapján határozza meg (lásd 23-dik oldal). E számítási mód helytelen. Tudvalevőleg az arany és az ezüst közötti viszony alatt azon számot értjük, mely megmutatja, hogy egy súlyrész szinarany hány súlyrész szinezüsttel egyenlő értékű, azaz: hogy azon a pénzösszeget, melyen egy súlyrész arany vehető, hány súlyrész ezüst volna vásárolható. Ezen értelmezésből következik, hogy a viszonzyszám meghatározására mindkét fém árfolyama figyelembe veendő. A hiba onnét ered, hogy Gruber figyelmen kívül hagyta a nyers arany és a pénzzé kiveret arany közötti lényeges különbséget. A két fém közötti viszony akkor is változik, ha az ezüst árfolyama állandó marad, de az arany jegyzése nagyobbodik vagy kisebbedik. Ha az ezüst árfolyama Londonban 42, az aranyé pedig 77/9, akkor a viszonzyszám 22.42 ; de ha az arany árfolyama 78/7, akkor a viszony 22.66 .

Az angol pénzverési törvények szerint 1 oz. standard-aranyból $\pounds 3.8937 =$ sh. $77/10^{1/2}$ verhető. A két számítási mód csakis akkor ad egyező eredményt, ha az arany árfolyama véletlenül éppen $77/10^{1/2}$. A tényleges viszonzyszám nagyobb-kisebb a Gruber által kimutatott viszonzyszámnál, a szerint, a mint az arany árfolyama $77/10^{1/2}$ felett-alatt áll.

Reményelem, hogy nem kell azon ellenvetés ellen védekezni, hogy a két számítási mód eredményében az eltérés

csekély. Itt nem az eltérés nagysága, hanem az eljárás helyesége bírálendő el.

Ausztria-Magyarországban számítási egységül használjuk az aranyforintot. Ezen elnevezést szerencsésnek épen nem mondhatom, de magával a fogalommal, mint tényleg használatban levővel, tisztába kell jönnünk. Aranyforintokban állapítvák meg az aranyjáradékok, a vasuti kötvények stb. névértéke; aranyforintokban számoltatnak el az osztrák aranyjáradék kamatai; aranyforintokban adattak meg a vám-tételek.

Aranyforint alatt értendő a tényleg létező 8 forintos (20 frank) arany nyolczadrésze, melyre pénzverési törvényeink értelmében $\frac{900}{8 \times 155} = 0.7258$ gramm szinarany esik. Tekintve, hogy egy ezüstforint $\frac{1000}{90} = 11\frac{1}{9}$ gramm szinezüstöt tartalmaz, a kétféle forint akkor volna egyenlő értékű, ha a két fém piaczi ára szerint $\frac{900}{1240}$ gramm szinarany épen annyiba kerülne, mint $\frac{1000}{90}$ gramm szinezüst, vagyis ha az arany és az ezüst közötti viszony 15.3086 (tehát nem $15\frac{1}{2}$) volna.

Ha a tényleges viszonzszám nagyobb 15.3086 -nál, akkor azt mondjuk, hogy az aranyforintnak az ezüstforinthez viszonyítva agiója van, mit rendszerint százalékban szokás kifejezni. Ha az aranyágió $p\%$, ez azt jelenti, hogy 100 aranyforintban foglalt szinarany ugyanannyiba kerül, mint $100 + p$ ezüstforintban foglalt szinezüst.

Ha a viszony- szám	Akkor az agió	Ha az agió	Akkor a viszony- szám
1 : $15\frac{1}{2}$	1.25 ⁰ / ₀	0 ⁰ / ₀	1 : 15.31
1 : 16	4.51 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀	1 : 16.84
1 : 20	30.65 ⁰ / ₀	20 ⁰ / ₀	1 : 18.37
1 : 21	37.18 ⁰ / ₀	22 ⁰ / ₀	1 : 18.68
1 : 22	43.71 ⁰ / ₀	25 ⁰ / ₀	1 : 19.14

stb., stb.

Eddig az ezüstforinthez viszonyított aranyágióról szó-lottunk. Lényegesen eltér ettől a papirforinthez viszonyított aranyágió, mely utóbbi az aranypénzek árfolyamában jut érvényre. A szinfémtartalmat véve alapul, a Napoléond'or = 8 aranyforinttal, a cs. kir. arany = 4.74 és a 20 márkös arany = 9.88 aranyforinttal¹⁾ egyenlő értékű. Árfolyamuk

¹⁾ Ily értékben fogadják el a vámhivatalok is.

pedig 1890. április 3-dikán, sorban: 9^{·44}, 5^{·60}, 11^{·70} o. é. frt. A különbözet 1^{·44}. 0^{·86}, 1^{·82} teszi a papirforinthez viszonyított aranyágiót, mi kereken 18⁰/_o-ot ad.

A papirforinthez és az ezüstforinthez viszonyított aranyágió közötti lényeges eltérés könnyen kimagyarázható. Feltéve, hogy Londonban ezüstöt vásárolunk és tartozásunkat direkt küldvénynyel egyenlítjük ki, az ezüstnek és a londoni váltónak mai árfolyama mellett 100 ezüstforintban foglalt szinezüst nem kerülne 100 o. é. forintba, hanem kevesebbe, körülbelül 84^{·30} o. é. forintba.

Tudvalevőleg magánfelek számára ezüstforintot ki nem vernek, e miatt a gyakorlati életben nem az ezüst, hanem a papirforinthez viszonyított aranyágió jut érvényre, melyet legkönnyebben a 8 forintos arany árfolyama alapján számítunk ki.

1 : 15¹/₂ ismeretes viszonzszám nálunk is nagy alkalmazásnak örvend; nagyobb, mint megérdemli. Tudományos munkák, hírlapi cikkek, kalendáriumok egyaránt e viszonzszám alapján számítják át a külföldi aranypénzek értékét forintokká; állítván, hogy az általuk kimutatott értékhez hozzáadva az agiót, nyerjük a külföldi pénznem értékét o. é. forintokban. Láttuk azonban, hogy az ágió nem 15¹/₂, hanem 15^{·3086} viszonzszám mellett nulla, így a számítások eredménye sem lehet pontos. Legczélszerűbb és egyedül helyes lesz az eljárás, ha a külföldi aranypénznem aranyforintokban kifejezett értékéhez adjuk az agiót.

Az alábbi összeállításban megadjuk a külföldi aranypénzeknek az aranyforinthez való viszonyát:

Megfordítva :				
M.	100 = aranyfrt.	49 ^{·382}	Aranyfrt. 100 = M.	202 ^{·50}
Frank	100 = »	40 ^{·000}	» 100 = Frank	250 ^{·000}
£	10 = »	100 ^{·886}	» 100 = £	9 ^{·9122}
H. frt.	100 = »	83 ^{·328}	» 100 = H. frt.	120 ^{·008}
Korona	100 = »	55 ^{·556}	» 100 = Korona	180 ^{·000}
Milreïs	100 = »	223 ^{·986}	» 100 = Milreïs	44 ^{·645}
Dollár	100 = »	207 ^{·305}	» 100 = Dollár	48 ^{·238}

Ezen utóbbi adatok tudtommal eddigelé még sehohsem közöltettek, pedig ha a gyakorlatot az elmélettel összeegyeztetni akarjuk, reájuk okvetetlenül szükségünk van.